

De Nordjyske Byggesten

2014

Fakta og udfordringer

Forord

I oktober 2011 udsendte Erhverv Norddanmark "De nordjyske byggesten for udvikling og vækst". Det skete for at give et faktisk billede af Region Nordjylland. Rapporten var et forsøg på at bruge *big data* til at belyse de forhold, der danner grundlag for den erhvervsmæssige udvikling i regionen. Udgangspunktet for rapporten var således de tilgængelige data medio 2011.

Her 3½ år efter den første rapport har vi besluttet at tage det samme billede igen, atter med udgangspunkt i den analysemodel, som blev udviklet i 2011.

Den nye byggestensrapport har med andre ord samme ramme, men opbygningen er i dag mere rettet mod fremtiden og de udfordringer, Nordjylland står over for. Der fokuseres derfor ikke så meget på de forskelle, der er i landsdelen, men mere på landsdelen som en helhed.

"De Nordjyske Byggesten 2014" er en 'as is'-analyse – et fotografi af Region Norddanmark overvejende ved hjælp af de nyeste tilgængelige faktuelle data.

Anders Hjulmand
Formand for Erhverv Norddanmark

Indhold

(1) De menneskelige ressourcer	4
(2) Uddannelse og socioøkonomiske status	5
(3) Innovation og teknologi.....	7
(4) Iværksætteri	9
(5) Erhvervsstruktur og konkurrencekraft	10

Udfordringer i De Nordjyske Byggesten

(1) De menneskelige ressourcer

De menneskelige ressourcer i Region Nordjylland er som nævnt det grundlag, vi skal bygge på de kommende år suppleret med den løbende ind- og udflytning fra regionen.

Fakta

Der er i dag 581.057 indbyggere med en svag overvægt af mænd.

I forhold til i den første byggestensrapport

Indbyggertallet er stagnerende

Aldersfordelingen er forandret ● færre børn og unge til ungdomsuddannelser

● færre i den erhvervsaktive aldersgruppe

● flere til de længerevarende uddannelser

● større ældregruppe

Arbejdsstyrken

● 363.500 personer - svagt faldende (cirka 1 %)

Beskæftigelsesfrekvens

● rimelig stabil beskæftigelsesfrekvens 72

Erhvervsfrekvens

● svagt faldende omkring 78

Ledighedsprocent

● 6 % og faldende

Offentligt forsørgede inkl. SU

● 119.948 personer, en tilvækst 7 %

Offentligt forsørgede uden SU

● 87.021 personer, et fald på 6 %

Generelle observationer

Der er stigende udnyttede ressourcer hos regionens indvandrere samt efterkomme.

Tilvæksten i regionens befolkning skyldes overvejende den positive nettoindvandring på grund af den globale ind- og udvandring og nettoindvandringen sker overvejende fra Europa.

Til og fraflytning til andre danske regioner er på cirka 11.000 personer og det er Region Midtjylland, der er det store til- og fraflytningsområde.

Mobiliteten hos arbejdsstyrken kan blandt andet ses af mobiliteten, og heraf fremgår det, at udpendlingen er på 16.759 personer og indpendlingen på 14.704 personer.

To tredjedele af al udpendling går til Region Midtjylland og 70 % af alt indpendling kommer fra Region Midtjylland.

Befolkningen som forbrugere

Der i regionen et samlet forbrug for alle husstande på cirka 85 mia. kr.
Heraf udgør fødevarer cirka 10 %.

Udfordringer

På baggrund af ovenstående fakta kan man se en række udfordringer for regionen:

1. Befolkningen som kritisk masse, idet den kun vækster meget langsomt og overvejende på baggrund af tilgang fra EU-lande i det tidligere Østeuropa samt Europa uden for EU.
2. For det andet: Region Midtjylland som en konkurrent på pendling til/fracflytning på regioner.
3. For det tredje: Befolkningen som kritisk masse for forbrug.

(2) Uddannelse og socioøkonomiske status

Fakta

Den uddannelsesmæssige og socioøkonomiske status i Region Nordjylland er et centralt element til bedømmelse af vidensniveauet.

Arbejdsstyrkens højeste uddannelsesniveau

- Knap 18 % af de beskæftigede har grundskole som højeste uddannelse.
- Knap 31 % blandt de arbejdsløse har grundskole som højeste uddannelse.
- Godt 44 % uden for arbejdsstyrken har grundskole som højeste uddannelse.

Arbejdsstyrken for lønmodtagergrupper fra den første byggestensrapport til i dag:

- Lønmodtagerne på grundniveau (47 %) er steget svagt.
- Lønmodtagere på mellemniveau (11 %) er faldet.
- Lønmodtagere på højeste niveau (22 %) er vokset.

Højeste uddannelser for de beskæftigede

Erhvervsuddannelser

Managementgruppen

29 % har en uddannelse inden for Handel og kontor –

Medarbejdergruppen sammen med grupperne Jern og metal, Bygge og anlæg samt Jordbrug og fiskeri udgør de 80 % af uddannelserne. Handel og kontor dominerer med 35 % – gruppen omkring sundhedsuddannelser er dog også af en vis størrelse (11 %).

De mellemlange videregående uddannelser

Managementgruppen Pædagogiske uddannelser er på godt 44 %, mens de tekniske og samfundsrelaterede uddannelser ligger på henholdsvis 16 og 19 %.

Medarbejdergruppen 50 % har en pædagogisk baggrund og godt 25 % en sundhedsuddannelse.

Lange videregående uddannelser

Managementgruppen Det naturvidenskabelige område er på 32 %, mens det jordbrugsvidenskabelige område er på 24 % og det samfundsvidenskabelige på 18 %.

Medarbejdergruppen De samfundsvidenskabelige uddannelser er på 27 %, mens det tekniske område er på 22 % og de humanistiske fag er oppe på 21 %.

Ressourcer i uddannelsessystemet (antal personer i uddannelsessystemet)

Erhvervsfaglige grundforløb 5.271 personer er i gang, og blandt disse er godt 35 % i færd med det merkantile område.

Korte videregående 2.146 personer og de samfundsfaglige og tekniske uddannelser sidder på næsten 85 % af samtlige studiepladser.

Mellemlange videregående 8.134 personer og 39 % pædagogisk uddannelse, 25 % sundhedsuddannelse samt 19 % samfundsvidenskabelig uddannelse.

Bacheloruddannelser 8.493 personer og den største gruppe er samfundsvidenskabelige linje, den mindste sundhedsuddannelserne.

Lange videregående 4.162 studerende og deres procentvise fordeling er 34 % samfundsvidenskab, 25 % de tekniske uddannelser, 21 % det humanistiske område og 12 % naturvidenskab.

25-45-åriges status med hensyn til videregående uddannelse

- 45 % kvinder har fuldført videregående uddannelse, for mændene er det 30 %.
- 62 % mænd har ingen videregående uddannelse, mens procenten for kvinder er 47 %.

18-25-åriges status for ungdomsuddannelse

- Blandt kvinderne har 59 % fuldført ungdomsuddannelse, mens det kun gælder 51 % mænd.
- Med hensyn til igangværende ungdomsuddannelser er procenten 25 for kvinder og 30 for mænd.
- Lidt flere mænd (cirka 13 %) end kvinder (cirka 10 %) har afbrudt ungdomsuddannelsen.

Udfordringer

Tallene viser overordnet, at vidensniveauet er i en positiv udvikling, men der er en række helt klare udfordringer, når man ser på datamaterialet.

1. Man kan tydeligt se på den overordnede fordeling, at det er en myte at tro, at høje uddannelser er det eneste rigtige for et regionalt erhvervslivs udvikling. Det handler om right education, not high education.
2. Det er nødvendigt med en eller anden form for styring, så man kan levere de rette kvalifikationer til erhvervslivet.
3. Der skal udvikles uddannelser, der matcher erhvervslivets behov.

(3) Innovation og teknologi

Fakta

Tallene i dette afsnit skal overvejende betragtes som retningsgivende.

- Innovationen er faldende i Region Nordjylland, og hvis man går tilbage til 2007, er man på samme niveau som dag.
- Faktuelt er der 13.685 virksomheder i regionen, der betragter sig som innovative, mens det faktuelle tal for Region Midtjylland er 29.341.

Faktuelle tal for virksomheder fordelt på innovationstyper

● Produktinnovation	6.041
● Procesinnovation	6.472
● Kombination	11.280
● Organisatorisk innovation	7.490
● Markedsføringsinnovation	8.260

Forskning, udvikling og innovation (2012)

- Udgifter til egen FoU beløb sig til 797 mio. kr.
- 2,1 % af det danske erhvervslivets samlede udgifter går til FoU.
- 80 % af FoU indkøbes i Danmark.
- 109 mio. kr. til indkøb fra danske virksomheder (68 %) og danske konsulenter (24 %).
- 6 % hentes fra universiteter m.v.
- 0,5 mia. bruges til løn ved drift.
- 65 mio. investeres overvejende til apparatur.

Forskning i virksomhederne

- 2 % benytter grundforskning i FoU.
- 12 % benytter anvendt forskning i FoU.
- 86 % af benytter udviklingsarbejde i FoU.
- 1.036 årsværk fordeles med 55 % til forskere, 34 % til teknikere og 11 % til andre
- Ved procesinnovation har nye/forbedrede hjælpefunktioner højeste prioritet, efterfulgt af nye/forbedrede metoder til produktion.

Ny teknologis anvendelse

Brug af internettet til private formål

Med hensyn til at sende/modtage e-mail og benytte internetbank har brugerne i Nordjylland den laveste anvendelse målt i procent af befolkningen.

Sammenlignet med Region Midtjylland ligger Nordjylland lavere på alle typer anvendelse af internet til private formål.

Blandt de 16-74-årige er der 5 %, der aldrig har brugt internettet og 2 %, der ikke har brugt det de seneste tre måneder. Dette bringer Region Nordjylland klart i bunden blandt befolkningerne i de enkelte danske regioner.

Anvendelse af internet mobiltelefonen (16-74 år):

- Sende/modtage e-mail (52 %)
- Læse/downloadede nyheder (45 %)
- Læse/downloadede bøger/e-bøger (7 %)
- Bruge podcast (5 %)
- Bruge sociale netværkstjenester (48 %)

Udfordringer

Tallene skal som nævnt alene bruges som retningsgivende, men alligevel er der nogle klare udfordringer:

1. Der skal ske en indsats i forhold til produktinnovation, så der bringes faktiske nye produkter på markedet.
2. Der bør ske en styrkelse af anvendelsen af universitet som partner i forskningsudvikling – mere udviklingsarbejde på universitet.
3. De nye teknologier bør udbredes mere i regionen – manglende brug i hverdagen er en barriere for anvendelse i erhvervslivet.

(4) Iværksætteri

Fakta

Desværre findes der ikke megen ny officiel statistik vedrørende iværksættere opdelt på regioner.

Nye virksomheder 2012

- Der blev etableret 2.800 nye virksomheder, svarende til 9 % på landsplan.
- I forhold til den første byggestensrapport er der ingen forskel procentvis:
 - 22 % inden for Handel og transport
 - 18 % inden for Erhvervsservice
 - 14 % inden for Industri m.m.

Lukkede virksomheder 2012

- 3.400 virksomheder lukkede ned.
- I forhold til den første byggestensrapport er det 300 færre, der lukker ned.
- Der er flest ophørte virksomheder inden for Handel og transport samt Erhvervsservice og Landbrug, skovbrug og fiskeri.
- 7 % ophør er inden for Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed.

Tilpasning til den økonomiske realitet efter finanskrisen

- Landbrug, Finansiering/forsikring, Bygge/anlæg, Ejendomshandel m.v. samt industri m.v. har tilpasset sig.

- Offentlig administration m.v. og Handel og transport stadig er i gang med tilpasning.
- Kun 0,5 % af nye virksomheder bliver en vækstiværksætter.
- 50 % af de danske højvækstvirksomheder ligger inden for handel og transport samt erhvervsservice.

Udfordringer

På trods af begrænsede nye data er der nogle klare udfordringer:

1. Hvis man skal bruge iværksættere som løftestang for velfærd og vækst, er udfordringen at få nordjyske iværksættere til at vokse. Det er ikke nok at få dem etableret – de skal også driftes.
2. Man må generet fokusere på de brancher, hvor der udvikles nye højvækstvirksomheder.
3. Man må tilskynde til at tilpasning til tiden efter finanskrisen øges i de resterende brancher.
- 4.

(5) Erhvervsstruktur og konkurrencekraft

Fakta

Erhvervsstruktur

- Omkring 31.000 virksomheder
- Omkring 25.500 mikrovirksomheder med under 10 ansatte
- Omkring 4.600 små virksomheder
- Omkring 800 mellemstore og store virksomheder
- Et fald på 179 mikrovirksomheder siden den første byggestensrapport
- I hele landet har der været en stigning på knap 1.600 virksomheder
- De små virksomheder er faldet med 109 mod på landsplan 349
- Mellemstore og store virksomheder er faldet med 15 virksomheder mod 87 på landsplan
- Faldet er blandt virksomheder med 50-99 ansatte, vækst på 9 i gruppen 100+ ansatte.

Brancher

Mikrovirksomheder	22 % inden for landbruget
	16 % inden for handel
	10 % inden for bygge og anlæg
	7 % inden for vidensservice

Små virksomheder	22% inden for handel 11 % inden for industri
Mellemstore og store	19 % inden for undervisning 18 % inden for sundhed og socialvæsen 18 % inden for industri

Industrien i regionen

- Knap 1.900 virksomheder
- Største gruppe er her samlegruppen med møbler og anden industri
- Metalindustrien har cirka 400 virksomheder
- Metalindustrien har 21 % af virksomhederne
- Fødevareindustrien m.v. er kun på 14 %
- Maskinindustrien er kun på 10 %

Brancheoversigt med antal firmaer, fuldtidsansatte og omsætning

- Handel og transport m.v. bidrager med den største omsætning på knapt 118 mia. kr. ved hjælp af godt 7.000 virksomheder og 31.500 ansatte – eller 23 % af virksomhederne, 18 % af de ansatte og 45 % af den samlede regionale omsætning.
- Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed bidrager med 9 % af virksomhederne, 15 % af de ansatte og 28 % af regionens samlede omsætning.
- Erhvervsservice repræsenterer 11 % af alle virksomheder, 5 % af de ansatte og 6 % af regionens samlede omsætning.

Region Nordjylland og eksport

- Nordjylland har knap 70 mia. kr. af den samlede danske eksport på 955 mia. kr., hvilket svarer til cirka 7 %.
- Hvis man ser på de tilsvarende tal for de øvrige regioner, har Region Hovedstaden omkring 49 % af den danske eksport, Region Sjælland cirka 4 %, Region Syddanmark cirka 19 % og Region Midtjylland omkring 21 %.
- På trods af at man har cirka 11 % af landets virksomheder, har Region Nordjylland kun 7 % af eksportomsætningen.
- Bedre balance mellem Region Nordjyllands andel af antal af fuldtidsansatte og andel af landets eksportomsætning.
- Eksporten i Region Norddanmark stammer overvejende fra de to brancher Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed samt Handel og transport mv. Med en eksportomsætning på henholdsvis 31 mia. kr. og 36 mia. kr. dækker de knapt 96 % af regionens eksport.
- Region Nordjylland har mindre eksport inden for Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed, Information og kommunikation samt Erhvervsservice, mens man er klart over

landsgennemsnittet med hensyn til Handel og transport mv.

Udfordringer

For at få et up to date-billede er der anvendt en beregning af eksporten på baggrund af omsætning, hvilket er rimeligt konservativt. Det dokumenterer disse udfordringer:

1. Regionen har behov for at få flere mellemstore og store virksomheder.
2. Der skal skabes mere kritisk masse inden for den nuværende industri.
3. Eksportindsatsen skal fokuseres mod industri, information og kommunikation samt erhvervsservice.